

OECD *Multilingual Summaries*

Perspectives on Global Development 2019

Rethinking Development Strategies

Summary in Slovenian

Preberite celotno knjigo na: [10.1787/persp_glob_dev-2019-en](https://doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2019-en)

Pogledi na globalno dogajanje 2019

Ponovni premislek o razvojnih strategijah

Povzetek v slovenščini

“Ponovni premislek o razvoju”

Ideje o razvoju so se oblikovale vse od druge svetovne vojne, pri čemer so v različnih obdobjih na prevladujočo miselnost in prakso vplivale različne paradigme. Poudarku na industrializaciji, načrtovanju in rasti v povojnih letih so sledile ideje o strukturnem preoblikovanju v 60. in teorija odvisnosti v 70. letih prejšnjega stoletja. “Washingtonsko soglasje” v 80. in 90. letih je nato dalo prednost makroekonomski stabilnosti ter spodbujalo strukturno prilagajanje. Od leta 2000 je pristop na temelju ciljev prispeval k nastanku razvojnih ciljev tisočletja in njihovim naslednikom, ciljem trajnostnega razvoja.

Čeprav razvoj še vedno nima standardne opredelitve, se oblikuje soglasje, da mora razvoj pomeniti dejanski napredek v kakovosti življenja in blaginji ljudi. A kako to doseči? Ali bi politike, ki so spodbudile razvoj v zgodaj industrializiranih državah, lahko uporabili kot zlati standard, po katerem naj se ravnaajo države v razvoju? Razvojne poti nedavno industrializiranih držav, kot je Ljudska republika Kitajska (v nadaljevanju Kitajska), niso sledile prevladujočim paradigmam. To odpira vprašanja, katere tipe strategij naj države uporabijo za doseganje višjih in trajnostnih ravni blaginje.

Razvojne strategije se morajo odzvati na nov globalni okvir

V zadnjih treh desetletjih se je v svetovnem gospodarstvu zgodilo pomembno preoblikovanje – pojav, ki ga to poročilo imenuje “prerazporejanje bogastva”. Od 90. let prejšnjega stoletja so gospodarstva v vzponu, kot sta Kitajska in Indija, rasla hitreje od povprečja OECD. V kombinaciji z njihovim številčnim prebivalstvom so te razlike preoblikovale svetovno makroekonomsko okolje.

Nastanek te nove svetovne gospodarske geografije se je zgodil v treh ločenih obdobjih:

- Odprtje Kitajske, Indije in nekdanje Sovjetske zveze svetovnim trgovino je bilo čutiti od 90. let naprej.
- Drugo obdobje, od 2001 do svetovne finančne krize 2008, je zaznamovala splošna konvergenca revnih držav zaradi rasti, ki je bila vedno bolj osredotočena na Kitajsko. Hitra urbanizacija in industrializacija sta vodili v rast cen blaga.
- V zadnjem obdobju od leta 2010 se je prerazporejanje bogastva začasno upočasnilo. To je posledica svetovne recesije in preoblikovanja kitajskega gospodarstva iz proizvodnega in izvozno usmerjenega v gospodarstvo, ki temelji na storitvah in potrošnji, kar je povzročilo padec cen blaga.

Prerazporejanje bogastva je imelo močan učinek na svetovni razvoj. Na novo je zarisalo zemljevid gospodarskih odnosov na področju trgovine, financ in migracij. Spodbudilo je svetovno rast in s tem milijone ljudi rešilo revščine. Spremenilo pa je tudi arhitekturo globalnega upravljanja.

Do leta 2010 so države v razvoju k svetovni trgovini z blagom prispevale 42 %. Tokovi jug–jug so predstavljali polovico te vsote. Osrednjo vlogo je igrala Kitajska: od svetovne finančne krize je bil namreč kitajski uvoz gonilna sila trgovanja jug–jug.

Gospodarstva v vzponu so postala tudi pomemben donator razvojnega financiranja; nove države donatorice so svoj delež razvojnega financiranja izven uradne razvojne pomoči povečale s 6 % na 13 %. Kitajska pobuda “En pas, ena pot”, obsežna mednarodna razvojna strategija, ki se osredotoča na povezovanje držav s Kitajsko, nadalje pogloblja integracijo jug–jug.

Razvojne strategije ne smejo predvidevati, da bo gospodarska rast avtomatično prinesla napredek v blaginji

Gospodarska rast na jugu ni rešila vseh težav. Absolutna in relativna revščina sta se v nekaterih državah povečali, dohodkovna neenakost je narasla v več primerih, industrializacijo in urbanizacijo pa je spremljalo uničevanje okolja.

To, da rast BDP ni rešila vseh težav, ne bi smelo biti presenečenje. Celo Kuznets, ki je leta 1934 prvi definiral BDP, je posvaril pred uporabo le-tega za merjenje blaginje. Kljub temu je BDP na Brettonwoodski konferenci deset let pozneje postal glavno orodje za merjenje gospodarstva države, rast BDP pa je bila nato desetletja obravnavana kot dober približek za razvoj na splošno.

Bolj holističen pogled na razvoj, ki obravnava različne razsežnosti blaginje, njihovo razporeditev med prebivalstvom in njihovo trajnost, pove celovitejšo zgodbo.

Na svetovni ravni so kazalniki blaginje tesno povezani z BDP na prebivalca. Vendar se je razmerje med blaginjo in BDP na prebivalca s časom spreminjalo. Opredelimo lahko dve obdobji:

- Od leta 1820 do 1870 države z višjim BDP na prebivalca niso vedno beležile tudi boljših rezultatov na področju blaginje.
- Po letu 1870 je korelacija med BDP na prebivalca in merili blaginje postala močnejša zaradi uvoza cenejše ameriške hrane v Evropo, kar je povišalo realne plače; zaradi širjenja demokratičnih ureditev; napredka v medicinskem znanju ter zaradi ukrepov socialnih politik.

V zgodnji fazi industrializacije, med letoma 1820 in 1870, je bila rast BDP v industrializiranih državah približno 1–1,5 % na leto. BDP se je torej povečeval (čeprav sorazmerno počasi), a ni imel skoraj nikakršnega pozitivnega učinka na blaginjo. Ta “paradoks zgodnje rasti” je bila cena, ki so jo morale plačati prve industrializirane države za hitro urbanizacijo in proletarizacijo.

Od 50. let 20. stoletja so se države, ki so v tem obdobju začele hitro rasti, razlikovale od prej omenjenih, ki so se začele razvijati prve, po pojavu “dohitevanja” ali konvergence BDP na prebivalca:

- V Latinski Ameriki je bil napredek v blaginji večji kot rast BDP na prebivalca.
- V Afriki je izboljšanje blaginje doseglo sorazmerno boljše rezultate kot rast BDP na prebivalca, a je ostala stalna in naraščajoča vrzel z ostalim svetom.
- V Aziji je spektakularno gospodarsko rast spremljal izjemen napredek v določenih razsežnostih blaginje (pričakovana življenjska doba, izobrazba), a ne v vseh.

Razvojne strategije se morajo odzvati na nove trende in izzive

Poleg ciljev gospodarske rasti se večina nacionalnih razvojnih načrtov danes osredotoča na socialno vključenost in okoljsko trajnost. A le malo jih izkazuje zavedanje megatrendov ter izzivov in priložnosti, ki jih ti prinašajo.

Z nekaterimi izzivi so se v preteklosti že soočali: potencialna upočasnitev svetovne rasti, trgovinski protekcionizem, naraščanje neenakosti, rast prebivalstva in slabitev svetovnega upravljanja.

Vendar so se pojavili tudi novi izzivi, s katerimi se države zgodnje industrializacije niso srečale. Te vključujejo nova globalna pravila, soodvisnost med državami, naraščanje števila prebivalstva brez primere, visoko mobilnost, nevarnost pandemij in podnebne spremembe. Vključujejo tudi nove tehnologije, razširjeno digitalizacijo, avtomatizacijo, umetno inteligenco in biotehnologijo.

Razvojne strategije za 21. stoletje

Gospodarstva v vzponu so in bodo ubirala drugačne razvojne poti kot države zgodnje industrializacije. V kontekstu prerazporejanja bogastva te nove strategije vključujejo več sodelovanja jug–jug, politike, ki bodo povezovalе migracije in razvoj, ter nove načine širjenja socialne zaščite.

Izkušnje kažejo, da so strategije uporabno orodje za zagotavljanje uravnotežene rasti, ki upošteva družbene in okoljske vidike. Namesto, da oblikujemo enotno razvojno paradigmo za vse države, nas zgodovina uči, da so razvojne strategije najbolj učinkovite, ko so večsektorske, sodelovalne, prilagojene posamezni lokaciji in vgrajene v multilateralizem ter ko so na voljo zahtevani viri in politična volja za njihovo uresničitev.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Preberite celotno angleško različico na OECD iLibrary!!

© OECD (2018), *Perspectives on Global Development 2019: Rethinking Development Strategies*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/persp_glob_dev-2019-en